

Ugeskrift

for

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 16.

Lørdagen den 17de April 1858.

2den Marg.

Indhold.

Om Engdyrking. — Nogle Betragtninger over de landøkonomiske Forholde i Smaalenes Amt forhen og nu. — Nogle Bemærkninger om at grave et Stykke Høvejord. — Inden- og udenlandske Efterretninger.

Om Engdyrking.

(Meddelt af M. S.)

Da Kvægavlen i vort Land staar meget langt tilbage, og det fornemmelig paa Grund af knap og daarlig Føde til Kreaturene, saa vil jeg her ved meddele nogle Oplysninger om de vigtigste Foderværter og deres Dyrkning, haabende, at, ihvorvel dette kan være mange af Ugeskriftets Læsere bekendt, det dog maatte være velkommen for Nogle.

Den almindelige Maade blandt Bønderne, ja tilbøls endog blandt de saakaldte „konditionerede“ Landmænd, at igjenlægge Ager til Eng, er desværre endnu den at lade Jorden af sig selv tilgro med Græs, og det gjør man endog ikke sjelden, uden at give Jorden Gjødsel, men lægger den igjen, naar den er saa udpint, at den ikke længere vil give lønnende Kornafgrøder. Paa fed Jord og der, hvor der i Nærheden findes gode vildtvorende Græsarter, som kunne faste sit Frø (med andre Ord, paa Jord, som har let for at græsbinde sig) faar man undertiden ret vakkre Høavlinger, dog ikke, uden at man gjødsler Jorden tilstrækkeligt; men mager Sandjord giver paa denne Maade i Almindelighed saa Lidet, at det i det første Aar neppe lønner Umagen at afslaa Græsset.

De stadelige Følger af denne fra Forsædrene nedarvede Brugsmåde ere:

- 1) at man faar Lidet Foder og som Følge deraf efter Høets Opfodring Lidet Gjødsel;
- 2) at man faar daarligt Foder, da det sjelden indtræffer, at de bedste Foderplanter i størst Mængde vore frem, men daarlige Planter ofte indtager den største Plads paa Jorden;
- 3) at Ugræsset faar stærk Overhaand paa Ager og Eng. Det Ugræs, som forrige Aar fandtes blandt Kornet og har kastet sit Frø i Jorden, fremspirer i Mængde den følgende Aar og har, naar der ikke saaes Frø af gode Foderplanter, Plads nok til sin Udvi-

ling. For at faa en større Afkastning bier man ofte med Slaatten til langt ud paa Sommeren. Ugræssets Frø er da for Størstedelen bleven modent, og hvad der af dette ikke falder i Jorden med det Samme, det hjemføres med Foderet og kommer næste Aar med Gjødselen i Mængde i Jorden, da det dels drysser ud paa Gulvet i Føhuset og Stalden, dels kanse gaar ufordøjet og i ubedærvet Stand gjennem Kreaturenes Mave.

Principerne for god og lønnende Foderavl ere derimod følgende:

- 1) At gjødsle Jorden vel ved Agerens Igjenlægning til Eng;
- 2) aldrig at lægge Jorden ud til Slaattelund eller Havnegang uden at faa Frø af gode og for Jordbunden passende Foderværter;
- 3) at passe den rette Slaattetid;
- 4) at faa Foderet vel hjerget;
- 5) at lade Engen ligge færre eller flere Aar efter Foderværternes Barighed.

Hvad det her egentlig er min Hensigt at omhandle, er de Foderværter, som med Fordel kunne dyrkes hertilands. De eneste, som nuomstunder ere kjendte af de fleste Landmænd, ere Kløver og Timotei. Ihvorvel disse Værter paa en for dem passende Jordbund ere meget at anbefale, saa er man dog ikke med disse hjulpen paa enhver Slags Jordbund. Den, der har en tør, mager eller høiliggende Jord, vil af Kløver faa et meget daarligt Udbytte, ligesom Timoteien ogsaa paa saadan Jord vil give Lidet af sig, og Høet af den vil desuden paa skarp Sandjord blive meget stivt. Sandjorden er derfor — saa længe som de gode Foderplanter, der kunne vore paa den, ere ukjendte — i den Tilstand, at den er næsten uproductiv naar den ligger til Eng. At man ikke kan vente, selv ved Indførelsen af gode Foderværter, saagodt Udbytte af mager Jord, som af god Jord, det forskaer sig jo af sig selv; men at Betydeligt kunde udrettes, det er vist. Hvis Landmænd kjendte og vidste at benytte de gode Foderværter, som findes vildt her i Landet, og som Naturens Herre har ladet opvore lige for hans Dine, for at han skal drage den størst mulige Nytte af dem, da vilde det visse ikke være mange Aar, inden dette vilde bidrage uberegnelig meget til Jordbrugets Opkomst i vort Land og til større Velstand blandt Bønderne.

Blandt de mange gode Foderværter, som findes vildtvorende næsten overalt i Norge, og som ere stiftede til Dyrkning, vil jeg her kun nævne de almindeligst forekommende og de, som efter min Formening især bør anvendes.

De Planter, som dyrkes til Foder for Husdyrene, høre saagodtsom ubelukkende til Græsfene (Gramineæ) og Bælgplanterne (Leguminosæ).

A. Græsarter.

1) *Festuca elatior* (Høisvingel, Engsvingel). Dette fortrinlige Græs findes temmelig almindeligt vildtvorende hertilands; det vorer sædvanligvis langs Bælene, og det er saaledes ikke vanskeligt at forstaae sig Fro deraf. Denne Græsart opnaar i Almindelighed en ligesaa stor, om ikke større Høide end Timotei, men er at foretrække for denne, da den giver et bedre Hø. Den er af temmelig Varighed og er i Almindelighed færdig til at slaas i Begyndelsen eller Midten af Juli. Den kræver omtrent samme Jordbund som Timotei*.)

2) *Festuca rubra* (rød Svingel) og *Festuca duriuscula* (stivbladet Svingel). Disse opnaa vel ikke samme Høide som den forrige, men lade sig nøie med magrere og tørrere Jord, hvorfor de paa det Barmeste ere at anbefale til Dyrkning paa Sandjord. *Festuca rubra*, der har rødbrune Ar, findes især meget almindeligt, næsten over det hele Land.

3) *Dactylis glomerata* (paa norsk kaldet Gaafehavre eller Hundegræs). Denne Græsart giver vistnok ikke noget særdeles mygt Foder, men opnaar en betydelig Størrelse og lader sig nøie med mager Jord, hvorfor den unægtelig fortjener Landmandens Opmærksomhed. Paa Stovenge vilde den især rigeligt lønne Dyrkningsomkostningerne. Man finder den i størst Mængde vild i Birk- og Drekrat.

4) *Poa pratensis* (Engrap) og *Poa trivialis* (almindeligt Rapgræs). Begge høre til vore almindeligste vilde Græsarter; de give et godt Udbytte og ere derfor at anbefale til Dyrkning sammen med andre Foderplanter. De trives næsten paa al Slags Jord; dog give de naturligvis størst Udbytte paa fed og velgjødset Jord.

5) *Avena elatior* (Høihavre, Draphavre) findes temmelig almindeligt; saavidt Indsenderen har tagtaget, især ved Stranden. Den opnaar en betydelig Størrelse og er en af de Græsarter, som endog paa tør og mager Sandjord giver et ret vakkert Udbytte. Paa løs, grov Sand nær ved Vandet har jeg seet den i vild Tilstand opnaa en Høide af 30 til 40 Tommer. Den bliver i Almindelighed temmelig tidlig færdig og taber meget i Godhed, hvis man udsætter Slaatten for længe.

*) At anføre Planternes botaniske Kjendemerker har jeg anseet for overflødig, da den, der ikke kjender dem selv, vel neppe paa egen Haand kan lære dem at kjende derved; men det vil vel ikke falde saa vanskeligt for dem, der interessere sig derfor, ved Henvendelse til kyndige Mænd at faa lære dem at kjende.

6) *Alopecurus pratensis* (Eng- og Rævehale) er en af de bedste norske Græsarter. Den fordrer en nogenlunde fed og fugtig Jord og giver omtrent lige meget, men et langt bedre Foder end Timotei. De største Ulemper ved Dyrkningen af dette Græs er Vanskeligheden ved at skaffe paalideligt Fro. Det, man faar hos Frohandlerne, er i Almindelighed enten for gammelt (det taber nemlig lettelig Spirekraften efter et Par Aars Forløb) eller umodent. Froet er desuden saa let, at det næsten er en Umulighed at faa det jævnt udsaaet, hvorfor man bestandig bør iagttage den Forsigtighedsregel at faa det i blifvillige Veir (en Regel, som saavidt muligt bør følges ogsaa ved Udsaaing af andet Græsfro) og helst blande Froet jævnt med Jord eller deslige, før man saar det.

7) *Phleum pratense* (almindelig Timotei). Dette Græs er saa almindelig kjendt, at det er overflødig her nærmere at omtale det. Dog vil jeg bemærke, hvad sikkerligen mangen Landmand har erfaret, at det i Godhed slaar tilbage for mange af vore vildtvorende Græsarter, da Høet er temmelig stivt. Ifølge „N. Moe: De norske Foderværter“ skal det, saaret paa Sandjord, endog blive saa stivt og skarpt, at det er skadeligt for Dyrenes Tænder. Da dette Græs imidlertid giver meget Hø, og det er saa let at faa godt og billigt Fro deraf, saa taler dog Meget for Dyrkningen deraf, det vil sige paa passende Jordbund.

B. Bælgplanter.

1) *Trifolium pratense* (almindelig Rødklover) er ogsaa en af de saa Foderværter, som almindelig dyrkes. Den er i Regelen kun en 2aarig Plante, hvilket jeg har erfaret, at Mange ere uvidende om, da de gjøre sig Formening om, at den skal danne fleraarig Eng. Vil man saa Rødklover paa Jord, som skal ligge flere Aar til Eng, bør man saa en Blanding af Rødklover og godt Græsfro, forat sidstnævnte, naar Røkløveren gaar ud, skal udfylde Pladsen med sine Rødkud. Rødkløveren er meget fjælen mod Varkrost og er derfor en usikker Sæd, især norden- og vestenfjelds, hvor Loveir og Frost saa hyppigt følge paa hinanden om Vinteren.

2) *Trifolium repens* (almindelig Hvidklover). Denne Kloverart giver et ypperligt Foder; men til Slaat bør den ikke saaes alene, da den ikke opnaar nogen betydelig Størrelse. Blandet med Timotei, Draphavre, Svingelarterne o. fl., drives den til en større Høide og udfylder desuden, ved sine fra den langs Jorden krybende Stængel opskydende Blade og Blomster, Mellemrummene mellem Græsstraaene, hvorfor det er at anbefale, at tilføje Hvidkloverfro til Græsfroet. Til Havnegang (Bete) er den en af de fortrinligste. Den vedvarer i mange Aar.

3) *Trifolium hybridum* (Alfisklover) staar baade med Hensyn til Udseende og Udbytte midt imellem Rød- og Hvidkløveren. Hele Plantens Form ligner mere Rødkløveren; men Blomsterne og Bladene ere som paa Hvidkløveren. Den ved-

varer flere Aar og giver et ypperligt Foder; trives bedst paa fugtige Steder. Ulstikkløveren findes sjelden vildtvorende hertilands; men dens Frø gaar nu almindeligt i Handelen.

Naar man avler Frø af Kløver, vil man for det meste komme til at gjøre den Erfaring, at den mere og mere udarter og tilsidst ikke opnaar større Høide end vild Kløver. Derfor bør man ikke for mange Aar efter hverandre saa hjemmelavet Kløverfrø, men en Gang imellem benytte udenlandsk Frø, ialfald til det Stykke, som er bestemt til Frøavl. Dette gjælder for alle Kløverarter. En anden Kløverart:

4) *Trifolium medium*, som meget ligner den almindelige Rødkløver, voxer ikke saa sjældent paa tør og stenig Grund, og er paa saadanne Steder at anbefale til Dyrkning, da den er en fortrinlig Havningsplante.

5) *Vicia sativa* (almindelige Fodervikker) hører ikke til Engplanterne, men til Agerplanterne, da den er enaarig. Den er almindelig kjendt og benyttet af Landmændene, saaat det bliver overflødigt her nærmere at omhandle den.

6) *Vicia cracca* (Musevikker) er en af de almindeligste vilde Planter næsten over hele Landet. Den giver et godt Foder; men det har sine store Vanskeligheder at samle godt Frø af den, da det (ialfald efter hvad jeg har hørt) Anledning til at erfare) for det meste er ormstukt. Den fremkommer ofte vild i Mængde, hvilket enhver Landmand har hørt Anledning til at bemærke. At lade den frø sig selv, hvor den staar uden at være for meget blandet med Græs, turde muligens være et Forsøg værd, da den holder sig grøn og frisk lige til Frøet er modent, og man saaledes ikke vilde lide noget Fodertab derved.

7) *Vicia sepium* (Gjærdevikker) har noget større Blade og Blomster end foregaaende. Den giver godt og rigt Udbytte af Foder; Frøet er i Almindelighed spiredygtigt; men man maa vogte sig for at lade det blive overmodent, da Skolmerne derved aabne sig, og en Mængde Frø falder ud. Denne Vikkeart findes almindelig vildtvorende langs Bække, Grøfter og Gjærder.

8) *Vicia sylvatica* (Skovvikker) er noget større end de foregaaende, som den let kjendes ifra ved sine lyse, med fine violette Aarer tegnede Blomster og mere rundagtige Blade og et finere Udseende idetheletaget. Den er at anbefale til Dyrkning i Skovbygger, paa Nyland og velafgrøede Myrer. Den findes vildtvorende fleresæds i Landet, især i Høsfældene.

9) *Lathyrus pratensis* (gul Fladbælg) er ogsaa en af de almindeligste vildtvorende Bælplanter, hvilken upaatvileligen vilde lønne Dyrkningsomkostningerne. Den har gule Blomster og kjendes derved lettelig fra Vikkearterne. Ifølge Kundevistis: „Haandbog i Jordbruget“ skal Frøet ligge over 1 Aar i Jorden, inden det gror, hvilket jeg ikke har set hos Andre, der have prøvet om Foderværterne, og hvilket jeg heller ikke ved Erfaring har hørt Anledning til at forviise mig om.

De her nævnte Græsarter og Bælplanter ere de Foderværter, som man efter min Forme-

ning især bør have Opmærksomheden henvendt paa. Foruden disse gives der vistnok andre, som fortjene Dyrkning, men neppe i den Grad, da de dels give mindre Udbytte, dels ikke findes og trives uden i enkelte Dele af Landet. Endvidere kunne somme i sig selv gode og rigtigværende Foderværter paa Grund af det Terræn, de fræve, ikke komme i Brug paa Engene, da nogle af dem forlange et styggefuldt Opholdssted, andre et vaadt og sumptigt Jordsmøn. At besaa Strækninger langs Bække og Grøfter, enkelte smaa Jordstykker paa Hjeldgrund og flere Steder, som ikke kunne underkastes ordentlig Dyrkning — i den Hensigt at benytte saadanne Strækninger til Havnegang eller Slaat — er jo vistnok en god Ting; men først og fremst er det af Bigtighed at sørge for at faa opdyrket og forbedret de egentlige Enge, hvorfor jeg her ikke vil opholde mig videre ved det, som ikke vedkommer den egentlige Engdyrkning.

I Landbrugs skrifter sees ofte omtalt og anbefalet mange andre Foderværter, som i Tydskland, Danmark, England og det sydlige Sverige give rigt Udbytte. Saadanne ere a) blandt Græsarter: *Lolium perenne* (engelsk Raigræs), *Holcus lanatus* (Hølsgræs), *Lolium italicum* (italiensk Raigræs) og flere; samt b) blandt Bælplanter: *Onobrychis sativa* (Esparcette), flere Arter af Slægten *Medicago* (Lucerne) og desuden endnu en Del andre. Disse give som sagt et godt Udbytte i det Klima, som tilhører dem; men det hører til Undtagelser, at de staa rigtig godt til her i Landet. *Holcus lanatus* kunde maasse være værd at forsøges søndenfelds, da den der findes almindelig i vild Tilstand; men nordensfelds løner det sig neppe at gjøre Forsøg med denne fremfor de af mig anbefalede, da den er kjælen mod de derværende ustabile Vintre.

De fleste Slags Græsfrø saaes i Regelen bedst om Vaaren, enten i Høsfældspiren eller, efterat Vaarsæden er nedmuldet. Tromling (med Agerrul) er sædvanligvis tilstrækkelig til at nedmulde Frøet; for Vikkearterne og andet større Frø kan en let Hørv med Trætinder med Held benyttes.

Det Frø, man faar hos Kjøbmændene og andre Frøhandlere, er meget ofte upaalideligt, da det dels kan have ligget forlængere i Beholdningen, dels har tabt i Godhed ved at transporteres over Havet. Ofte faar man ogsaa umodent Frø, ligesom det ikke saa sjelden hender, at Frøet er urent; især er dette Tilfældet med det, man kjøber som blandet Græsfrø, hvilket man i Udlandet ofte tager fra vilde Enge, som sædvanligvis ere opfyldte med allehaande Ugræs. Ved Kjøb af Frø maa man ikke sty den store Udgift ved at kjøbe godt Frø til højere Pris; det er her som ved andre Varer, at det Daarlige med Tiden vil vise sig at være det Dyreste. Man vælge vægtigt, fuldmodent og rent Frø; det, som har en grønagtig Farve, er gjerne mistænkeligt. Det høble Frø, som man helst prøve i en Blomsterpotte eller Kasse med Jord for at forviise sig om, at det er spiredygtigt.

Vil man have paalideligt Frø er det imidlertid sikrest at avle det hjemme, hvilket ogsaa i Almindelighed bliver billigst. Af de Værter, som

ikke findes viltsvarende her, maa man naturligvis først kjøbe Frø, for siden deraf at hofte, hvad man tiltrænger til fremtidig Udsæd. Som under Kloverarterne omtalt bør man efter en Tid ombytte med Frø, hentet fra det Sted, hvor Planter opnaar størst Fuldkommenhed, da den ellers udarter. Naar man vil indføre Dyrkningen af gode viltsvarende Foderplanter, hvis Frø ikke gaar i Handelen, saa maa man i Begyndelsen finde sig i det Bryderi at afrispe Frøet for senere at udsaa dette til fremtidig Frøavl. Man bør da iagttage at tage fuldmødent Frø og helst af store Planter, da smaa og forkrøblede Planter gjerne forplante sin Svagthed. Naar man avler Græsfrø i det Store, kan man hviere Græsset, naar Frøet er mødent, behandle det som man behandler Kornet om Hosten og strifte eller tørste Frøet ud. Stærkt gjødlet Jord giver som bekendt mere i Halm end i Hø, hvorfor man bør undgaa at anvende et nygjødlet Jordstykke til Frøavl. Kalk, Aske og andre mineralse Gjødningsmidler forsøge i Almindelighed Frøudbyttet. Det andet, tredje og fjerde Aar faar man i Regelen mest og bedst Frø af de flereaarige Planter.

Det ansees almindelig og det med Rette, for at være fordelagtigt at blande Frø af flere Foderurter med hverandre, saasom Bælplanter og Græsarter sammen. At blande alifor mange Slags Frø sammen er til ingen Nytte. Man maa ved Udsæd af blandet Frø altid iagttage, at man kun faar saadanne Foderurter sammen, som kræve ens Jordbund; at det vil være Daarskab at saa Sandjordsplanter og Sumpvarter paa samme Jord, er Noget, som Enhver naturligvis maa indse. Endvidere er det af Vigtighed at tage Hensyn til Tiden, naar Planterne ere færdige til Slaat, saaat man altsaa ikke sammenblender Frø af tidlige og sentvarende Planter, da man isaafald ved en tidlig Slaat vil tabe i Mængde, da de silbdigt forrige Planter endnu ikke have opnaaet Fuldkommenhed; ved en silbdig Slaat vil man derimod tabe i Godhed, fordi de tidlige Planter da allerede ere blevne til Halm.

Af passende Frøblandinger vil jeg her nævne følgende:

- 1) Paa fugtigere og tungere Jord:
  - 2 à 3 $\mathcal{H}$ *Alopecurus pratensis* blandet med
  - 2 $\mathcal{H}$ *Trifolium hybridum* pr. Maal à 2500 □ Alen*).
- 2) Paa middelsstiv og lettere Lerjord:
  - 3 à 4 $\mathcal{H}$ *Festuca elatior* eller 2 à 3 $\mathcal{H}$ *Phleum pratense* blandet med 2 $\mathcal{H}$ *Trifolium pratense* eller *repens* eller ogsaa:
- 3) 3 $\mathcal{H}$ *Poa pratensis* eller *trivialis* blandet med den dobbelte Bøgt *Vicia cracca* eller *Lathyrus pratensis*. Denne Blanding kan

* Ved at saa tyndt, sparer man vistnok en Del Frø, og Planterne vilde da have større Plads at vore paa og saaledes sætte flere Støbstud; men dels vil Ugræsset derved lettelig faa Overhaand, dels vil man faa mindre Udbytte af Foderet; ved den modsatte Overflidighed, at saa altfor tykt, udsætter man sig for, at Planterne trænge hinanden og saaledes blive svage og vindres i at opnaa sin fulde Høide.

passé for enhver Jordbund undtagen tør Sandjord.

- 4) Paa nyrøddet Skovjord og velafgrøede Myre, som ikke indeholde altfor meget uopløst Torv:

3 $\mathcal{H}$ *Dactylis glomerata* med 4 à 5 $\mathcal{H}$ *Vicia sylvatica*, *Vicia cracca* eller *Vicia sepium*.

- 5) Paa Sandjord: 4 $\mathcal{H}$ *Arena elatior* eller *Festuca rubra* og *duriuscula* med omtrent lige meget *Vicia cracca*.

Flere Frøblandinger vil jeg ikke nævne, da jeg antager, at den, der vil gjøre Forsøg med de her nævnte, vil komme til at finde sig tilfreds med Resultatet deraf.

Bilde disse Forskrifter om Engdyrkning kunne bidrage Noget til, at Forsøg med Dyrkning af Foderværterne anstilledes af Landmændene, saaat Sandisen for en bedre Engdyrkning blev vakt, da var mit Maal med disse Linier naaet.

Hvis kyndige Folk skulde være af den Mening, at Noget af hvad jeg her har skrevet, skulde være mindre rigtigt, da vil det være mig en Glæde i Ugeskriftet at se deres Tilrettevisning.

Nogle Betragtninger over de landøkonomiske Forholde i Smaalænenes Amt forhen og nu.

For omtrent 30 Aar tilbage og mere var det almindelige Brug saaledes indrettet, at høist $\frac{1}{3}$ Del af den opdyrkede Jord blev hævdet, og i denne $\frac{1}{3}$ Del var iberegnet det fra umindelige Tider henlagte Græsland, som benyttedes til Slot, de øvrige $\frac{2}{3}$ Dele besaaedes med Havre og udlagdes afværende uden Besaaing af Græsfrø til Havn. Paa det gjødede Areal anvendtes vel et efter de forskjellige Jordsmån tillempet Sædskifte, som i Dnsøe Sogn, hvor Vere er den herskende Jordbund, var følgende 7aarige Sædskifte det almindelige. 1ste Aar gjødedes til Byg, 2det Aar rene Bonner, 3die Aar Byg, 4de Aar Rapsæd (Blanding af graae Erter og Bonner), 5te Aar Byg, 6te Aar Erter og 7de Aar Blandform (Byg og Havre). Dette stærkt tærende Sædskifte fordrede et betydeligt Tilflugt af Gjødning fra Englandet og de saakaldte Havrejorder, og da disse ligeledes lidt efter lidt astog i produktiv Kraft nodedes man til at indskrænke det gjødede Areal og tilsidst at gaa over til en anden Brugningsmaade. De i Amtet værende mange store Herregaarde blev vel drevne paa en bedre Maade, men heller ikke paa disse anvendtes Gjødningen paa det hele Areal, men en stor Del henlaa som Havrejord. Deres Drift var yderst forskjellig, eftersom der med Eiendommen var forenet større Brug, som afgave Hovedindtægten, eller Eieren indtog en eller anden Embedsstilling, som mer eller mindre optog hans Tid. Det mest produktive Jordbrug var Fredrikstads Rymarker, men som saadanne brugtes disse med større Driftsaa-

ptal og efter andre Principer, end der kan gjøres sig gjeldende ved det egentlige Jordbrug.

Fra den Tid Overtager Sverdrups Skrifter blev almindelig udbredte, og enkelte Elever fra ham overtog Bestyrelsen af nogle større Eiendomme, begyndte vel rigtigere Principer at udbredes, men da dengang herskede yderst lave Priser paa alle Jordbrugets Produkter i Forening med stor Vanskelighed for at erholde Laan paa Jordegods for derved at tilvejebringe den til et forbedret Jordbrug fornødne større Driftskapital, bevirkede dette, at Forbedringerne kun kunde udføres ved Forminskelse i den Indtægt det bestaaende afgav, og saaledes vare disse lidet ioinfaldende indtil de sidste 10 Aar i hvilke Fremadskridningen til det bedre tydeligere giver sig tilkjende, saavel paa de større som mindre Brug. Saaledes ser man nu større Arealer, der bragte under bedre Dykning aarlig afgive 2 a 3 Td. Korn eller udlagte til kunstige Enge give 2 a 3 Stk godt Hø pr. Maal (2500 □ Alen), hvor forhen besaaet med Havre neppe avlede 1 Td. pr. Maal og udlagte til Hvide afgav en yderst maadelig Havnegang. Ligeledes finder man nu endog paa de mindre Brug Rodfrugter dyrkede til Foder, som Turnips og Rotabaga, hvilke for 30 Aar tilbage kun saaes dyrkede i det større paa Orkerød paa Sjælden og noget i det mindre paa Coje i Rygge. Markernes Afgroftning udføres fortiden langt omhyggeligere end forhen, lukkede Grofter anvendes hyppigt og enkelte mindre Stykker sees fuldkommen drainet. Forbedrede Agerdykningsredskaber anvendes og ere almindelige; Pløiningen, dette vistnok vigtigste Markarbejde, vises stor Opmærksomhed og udføres paa mange Steder med stor Nøiagtighed.

Ikke bestomindre kan kun en god Begyndelse endnu siges at være gjort, og kunne vel de sidste Aars tilsyneladende Konjunkturer for Jordbruget berettigede til større Forventninger om Fremstridt, end i Virkeligheden findes, da der paa de fleste Eiendomme findes større eller mindre Arealer, der ei afgive over $\frac{1}{4}$ Del af hvad de ved bedre Dykning kunne afkaste. Marsagen her til se vi ofte tilfrevet manglende Kundskaber hos den norske Landmand, medens dette dog sikkerlig ligesaameget om end ikke langt mere bør tillægges følgende:

- 1) Total Mangel paa Arbeidere og som Folge deraf uforholdsmæssige høie Arbeidspriser, fremkaldte derved, at den største Del af de yngre og bedste Kræfter i de seneste Aar have fundet et lettere og mere lønnende Erhverv ved den i de sidste Aar saa stærkt tiltagende Skibsart, den stærkt forcerede Laste-handel, eller ved de mange nye eller forbedrede Fabrikker.
- 2) Eiendommens til Overtagelse forholdede Grundværdi, hvorved Driftskapitalen er formindsket.
- 3) Den ubegribelige Beredvillighed hvormed Komunerrepræstationen har ødslet med Bevillinger til, dels mindre fornødne Veiomlægninger, dels andre offentlige Foretagender,

hvorved ofte er anvendt det af alle Paalæg for et forbedret Jordbrug mest hemmende, nemlig naturale Præstationer.

- 4) At alle Udgifter og Paalæg ogsaa inden Komunerne fordeles efter vor saa høist ulige ansatte Matrikfulskuld, der i samme Bygd kan variere fra 35 til 120 Maal Jord af samme naturlige Bessaffenhed paa en Skulddaler f. Ex: I Dnsø Sogn har Kjølsberg Gaard 1450 Maal opdyrket Jord med Skuld 40 Skulddaler og 15 f. Gaarden Kjevlsrød i samme Bygd med omtrent samme Slags, Jordbund og Beliggenhed har 116 Maal opdyrket Jord med Skuld 3 $\frac{1}{2}$ 8 f; og vil vistnok mangfoldige lignende Exempler lettelig kunne fremsættes, naar blot det dyrkede Areal, som paa de nævnte var specielt opmaalt. Hvorvidt Forholdet mellem de enkelte Bygder er heldigere truffet er for den enkelte vanskeligere at bedømme.

Alt dette tilsammen har sikkerlig bevirket, at Folk med Omdomme og Kapital til stor Skade for Jordbruget hellere anvende denne i en anden Virksomhed.

Til Slutning tror jeg med et Par Ord at burde omtale Kvæg- og Hesteopdrættet, saaledes som dette forud og tildels endnu drives.

Noget konstant Fæslag gaves ligesaa lidt forhen som nu i Amtet, dog vare Kreaturerne formedelst den flette Fodring temmelig ens af Jorde, kjendelige ved stærk fremhævet Knokkelbygning, store Hoveder og liden Kjødmasse. Ikke bestomindre gaves der paa enkelte Steder, fornemmelig i Borge eller Thorsnes-Bygden, Kreaturer nedstammende fra i sin Tid til Thorsøe og Næss indførte hollandske Dyr, der udmærkede sig ved sin melkydende Evne, naar hos enkelte, hovedsagelig ved Salg til Byerne, disse Dyr bleve tilstrækkeligt fodrede. En Bønde og Kvæghandler i denne Bygd forstfkrer, at der af ham eiedes og ingen Vanskelighed var at skaffe Kjør, der nybaarne gave 20 Potter Mælk daglig og ei stode golde mere end 5 a 6 Uger. Disse gave altsaa omtrent 3000 Potter Mælk aarlig. Skade at Ophjører fra Christiania og andre Byer betalte for de bedste Melkekjør en Pris, der ofte forlede Bønden til at sælge disse, og selv anskaffe istedet Godkjøbs-Kjør, almindelig indbragte fra Sverige.

Sikkerlig er derved Kvægslaget gaaet tilbage, uagtet der af Landhusholdnings Selskabet engang anskaffedes Tyre fra England, og til Frederiksstad for en 10 a 12 Aar siden 15 a 16 Melkekjør af den fordelagtig bekjendte jydsk Race. Disse uagtet ensartede og gode Kreaturer stode dog ikke over Omegnens bedre, og vare langt dyrere at anskaffe, hvorfor intet Lignende senere der er foretaget, og man har saaledes i den sidste Tid tillagt af det Bedste, der endnu høves tilbage. Sandsynlig vil Tillægget igjen opbjaelpes ved den Interesse, der vises for forbedret Fodring og Pleie, hvilket tydeligt sees af det store Antal Schweitære, som ved Landhusholdnings-Selskabet forrige Aar engageredes og som uagtet den høie Lon og øvrige

Beføstning forlangtes i større Antal end Omstændighederne tillode at tilfredsstille.

Blandt Hestene, der bestod og fremdeles bestaar af en Blanding, fandtes enkelte smukke og gode, da der paa Hæselund af Statsraad Rosenkrantz holdtes flere gode Vækkere, og blandt disse en spansk Hingst af den ædleste Race, som benyttedes af Omegnens Hesteopdrætere. Ligeledes paa Tomb i Raade, saavel Hopper som Hingste, der nedstammede fra det frederiksborgske Stutteri og den saakaldte Kyrafsaerrace. Disse udmærkede sig ved sin Størrelse, smukke Former, Kraft og Lethed, samt Hurtighed i Bevægelser. Desværre udelagdes dette viftnok fortrinlige Slag i Amtet aldeles efter Statsminister Sommerhjelms Død. Senere er gjort Forsøg paa at forbedre Hesteavlens ved Krydsning med Gulds- og Halvblod, men formødelst den større Omhyggelighed disse Dyr fordrer ved Behandlingen, vinde de dog, uagtet meget afgjorte af enkelte Ciere, ei almindeligt Bifald. Engang anskaffede Landhusholdnings-Selskabet en guldbrandssdalt Hingst, men denne forkastedes igjen efter faa Aar, og syntes ligesaa lidt som de senere ved Artilleriet herillands ansatte Stodhingste, der hovedsagelig udmærkede sig ved kjodrig Krop, store Hoveder og smaa Dine, tykke, kjods- og haarrige Ben, at have virket til Dophjælp for Hesteracen. Det synes saaledes, at de trufne Foranstaltninger alene vil befordre Opdræt af de simpleste Arbeidsheste, hvilket dog vel aldrig kan være Statens Hensigt at bidrage til, naar vi iagttage, at det fornødne Antal af disse findes i ethvert Distrikt, at Prisen paa en militær Tjenesthest staar 25 à 30 pCt. højere, og at en smuk og god Vogn-, Ride- eller Rejsehest ofte betales mere end 2de gode Arbeidsheste, og dog ere Omkostningerne ved Opdrættet for hver af disse ganske de samme. Udsælgelig vilde det derfor være, om den af Staten nu trufne Foranstaltning bedre vilde opfylde Diemedet, end Anlægget af Gjerfings Stutteri, og at Indkjøbet af Vækkere, samt Fordelingen af disse, blev udført af Mænd med fornøden Sagkundskab.

En ældre Landmand.

Nogle Bemærkninger om at grave et Stykke Havejord.

Den Tid, paa hvilken vi skulle til at begynde de forskjellige Foraarsarbejder i Haven, nærmer sig nu med stærke Skridt, og det første og vigtigste af dem er Gravning. Om den udføres godt eller daarligt, er ingenlunde uvigtigt, da det har megen Indflydelse paa den mere eller mindre fuldkomne Udvikling af de forskjellige Produkter, og jeg haaber derfor, at Læserne villige, at jeg gjør den til Gjenstand for nedenstaaende Bemærkninger.

Gravning er ikke noget let Arbejde, og jo bedre den skal udføres, desto større Anstrengelse kræver den fra Arbejdernes Side; derfor bliver den da ogsaa ofte saa slet gjort. En nogenlunde

kraftfuld Arbejder kan grave 50 □ Alen om Dagen, naar Jorden ikke er altfor stiv og bindende.

Vi ville nu først se, hvorfor vi lade Jorden grave. Jo løsere de forskjellige Jorddele ligge paa hverandre, desto lettere kunne Rodderne af de Planter, som skulle vore paa Overfladen, trænge ned i den og søge sin Næring. Jo dybere en Planteres Rodder gaa ned, desto dybere maa Jordens Gjødningen ogsaa bringes dybt ned, thi Rodderne søge begjærligt derhen, hvor de finde den bedste Næring. Men Planternes Rodder behøve ikke blot anmælske og vegetabiliske Stoffer; Luftens Bestanddele og Fugtighed ere ogsaa uundværlige for dem. Og det er derfor fuldkommen rigtigt, at Gartneren paalægger sine Arbejdsfolk ikke at tage for store Spadestik, og at smuldre Klumperne godt med Spaden, thi Jorden bliver derved bedre pulveriseret, og Luften og Fugtigheden kunne saaledes trænge dybere ned. Ved Fugtigheden forstaa vi imidlertid ikke blot Regnen og Duggen, men ogsaa den Fugtighed, som er tilstede opløst i Luften. Jordarterne kunne indsuge denne Fugtighed fra Luften, og Enhver, der har havt at gjøre med Dykning af Havevarter, vil have kunnet bemærke, hvor meget det bidrager til Planternes Frodighed, at Jorden omkring dem holdes løs og aaben, hvorved den lettere kan optage Fugtighed i sig, og denne trænge dybere ned. Prof. Schübler's Undersøgelser vise, at 1000 Gran stiv Lerjord i 24 Timer kun indsuge 36 Gran Fugtighed af Luften, medens en løs, muldet Havejord optager i sig i den samme Tid 45.

Til Planternes frodige Væxt udfordres, at de ikke mangle tilstrækkelig Fugtighed omkring deres Rodder, og det er langt mindre Tilfældet i en løs pulveriseret Jord end i en fast og haard, thi den første er bedre istand til at tilbageholde Fugtigheden, den har indsuget. Og vi bør derfor stadig hele Sommeren igjennem søge at holde Jorden paa Urtebedene i Haven løs, ved hyppigt at løsne den med Hakken. „Min lange og udsatte Praxis“, siger en af Englands dygtigste Gartnere, „har overtydet mig om, at Høsten af et Stykke Jord som oftest bliver langt rigere, ved at Planterne passes godt med Hakning, end at de rigeligt forsynes med Gjødning.“

Naar vi kunne begynde Foraarsgravningen, afhænger af Jordens Tilstand; man bør aldrig grave et Stykke Jord, forinden det er blevet tilstrækkelig tørt; den raa Vinterfugtighed maa være dunsket fra den, den maa være, hvad Gartnerne kalde levende, det vil sige, let adskille sig og smuldre, naar den vendes med Spaden. Af jo sværere Bonitet et Jordstykke er, desto vigtigere er det at iagttage dette; den stive Lerjord bør aldrig graves uden i den som oftest forvarige Tid, i hvilken den er i en saadan mild Fugtighedsstilstand, at den let løsnes fra Spaden og smuldres. Det er fordelagtigst at grave almindelig god Havejord Dagen efter, at der er faldet Regn; Overfladen lader sig da lettere gjenemtrænge af Spaden, Jorden falder bedre sammen, saa at hvert Spadetag kan vendes med Lethed. Naar et Stykke Jord er

fugtigt eller endog dækket med et tyndt Lag Sne, bør man aldrig lade det grave, thi i det første Tilfælde forøger det ikke blot Arbejdet ved den større Vægt, som skal løstes, og ved at Jorden hænger ved Spaden, som idelig maa strabes ren, men Jorden kan heller ikke ret smuldras, og naar der kommer nogle Dages smukt Veir derefter, synker den meget uregelmæssigt sammen; Dverfladen bliver til en haard Skorpe, og er den af sværere Bonitet, slaar den Revner til liben Gavn for Froet eller Planterne, som ere bragte deri. Naar Is eller Sne ligger paa Dverfladen af Jorden, bevirkes Smeltningen af dem fornemmelig ved Varuen og Vandet fra Atmosfæren, men bringes de nu ved Gravning ned i Jorden, og dækkes med dennes kolde og fugtige Dele, kan Luftens Varme ikke virke umiddelbart paa dem; Luften, som er tilstede i Mellemrummene imellem Jorddelene, vil fortætte sig som en Følge af disses ringe Varme; Oplosningen vil gaa meget langsomt for sig, og naar Jorddelene ere optoede, ville de befinde sig i en meget mættet og saa kold Tilstand, at det vil være til Skade for Frøets Spirning og Dannelsen af nye Rodder.

Til at grave et Stykke Jord godt hører, at man har en god Spade, og den bedste Typus for en saadan er en engelsk Spade, som dog ikke faaes ægte i alle IJsentræmmerbutikker hos os; de fleste, man der sælger, ere eftergjorte og daarligt eftergjorte. Den ægte engelske Spade har et tyndt Blad, men er dog tilstrækkelig tyk og stærk i Midten og foroven, og Skafet saaledes, at den holdes godt i Haanden. Al Bladet er spids for neden, er fuldkommen rigtig, efter hvad Physikken lærer, thi det er en Kile, og jo spidsere Vinkelen af en saadan er, desto større Kraft har den til at trænge igjennem.

En anden Omstændighed, som heller ikke bør lades upaaagtet ved Gravning, er Jordens Bøvhængen ved Spaden, som hidrører fra Affiniteten eller Tiltrækningskraften imellem forskellige Stoffer, og hin forøges betydeligt, naar man graver med en rusten Spade, thi ikke blot Affiniteten er da større, men ogsaa Friktionen, og derved forøges Anstrengelsen for Arbejderne. Det er derfor ikke uden Grund, at Gartnerne passe paa, at Værktøjet er gjort ordentlig rent, forinden det bliver hængt op paa sin Plads.

For at faa Dverfladen jevn, og Klumperne smuldras, river man Jorden, efter at den er gravet. Det vilde vistnok være heldigere, om man, saaledes som det i Almindelighed er Tilfældet i England, kunde undgaa dette og strax ved Gravningen faa Jorden lagt tilbørlig lige og jevnt; men derill udfordres mere viede og omhyggeligere Arbeidere, end vi kunne vente at faa i en lang Aarrække, og Rivning maa derfor betragtes som et nødvendigt Onde hos os; men hvad jeg ikke desto mindre maa advare imod, er en overdreven Brug af Rivten; ved at lade den altfor ofte gaa frem og tilbage paa et nygravet Stykke Jord, hidrager man til at forringe den gavnlige Vir-

ning af Gravningen, idet man derved gjør Dverfladen mere kompakt.

(Dansk Ugeskrift for Landmænd).

Jndlandet.

Christiania blev fra Kl. 1 $\frac{1}{4}$ om Natten til den 14de d. M. og til Middagen sidstnævnte Dag hjemsoget af en IJdebrand, der ødelagde nogle og firti Gaarde og beskadigede en hel Mængde. Assurancesummen for de nedbrændte Huse udgjør henved 350,000 Spd. Desuden ere meget store Væreholdninger, Møbler og andre Effekter opbrændte eller ødelagte, men hvoraf dog skal være asureret for flere hundrede Tusinde Species. Man antager, at henved 1000 Mennesker ved denne Ulykke ere blevene hugvilde. De afbrændte Kvartaler begrænsedes af Østre Gade, Torvet, Skipper-Gaden, Prindsens-Gade og Kongens-Gade. Af det til Skippergaden stødende Kvartal staar dog igjen, med afbrændte Huse paa tre Sider, en stor, toetages, grundmuret Gaard, tilhørende Kjøbmand Kæferik, hvilken Gaard blev næsten ubeffadiget af IJden. De tilstødende Kvartaler vare flere Gange i Fare, især den gamle Departementsgaard, hvis Kvistvinduer antændtes; men snart slukkedes ved Hjælp af Tugthuset's Sprøite. Nogle Mennesker tilfattede desværre Livet under Branden og nogle beskadigedes. Artilleri-Kapitain D. F. Hagemann, der kommanderede det fra Fæstningen til Hjælp sendte militære Haandværkskompagni med Fæstningens Sprøite, omtales med megen Anerkjendelse for sit udmærkede Forhold under Branden; ligeledes Premierloitenant Due, Formandskabet skal, ifølge Morgenbladet, have besluttet at overtage Forsørgelsespligten for Enken og fem Børn efter en militær Smedesvend, Wilberg, som fra et Dag styrkede ned i Luerne og omkom. Uarsagen til IJdens Opkomst vides ei.

— Hs. k. H. Kronprinds-Regenten blev samme Dag flere Gange ved Telegrafens underrettet om IJdebrandens Udstrækning og endelige Standsning.

— Formandskabet agter at udstøde IJdebydelse til privat Subskription for de Brandlidte.

— Ved kgl. Resolutioner af 7de d. M. er det 1) bestemt, at medicinsk Examen, saavel skriftlige som mundtlige Prøver herefter skulle afholdes i det norske Sprog; 2) er approberet et Udkaft til Reglement for Examen philosophicum; 3) er det bestemt, at Portoen af „Folkevennen“ kun skal udgjøre $\frac{1}{2}$ af Abonnementsprisen fra 1ste Januar d. A.

— Ifølge idag til Christiania ankommen Efterretning skal igaar og inat en stor Del af Moss være afbrændt, efter Sigende nogle og femti Huse, Kirken, samt Bordtomterne. Imellem Kl. 10 og 11 igaarastes skal man herfra have seet Himmelen farvet rød af IJdens Gjenflin.

— Ligeledes skal der igaar have været IJdøs paa Borregaard ved Sarpsborg, hvor en Mølle skal være nedbrændt.

Udlandet.

Sverige. Prinds Oscars Gemalinde, Hds. f. G. Prindsesse Sophie, har været noget upaselig, men skal nu være bedre.

— Justits-Statsminister Günther er udtraadt af Ministeriet; men samtidig udnævnt til Justitsraad samt til Seraphimer-Ridder. Den hidtilværende Præsident i Gotha Hofret, Friherre de Geer, er bleven Günthers Eftermand.

Danmark. I Anledning af Hs. Majestæt Kong Frederik den 7des Helbredelse ere Taklegeds-tjenester blevne afholdte i Kirkerne, og Adresse med Bewidnelse om Folkets Glæde over Helbreddelsen ere, forsynede med en Mængde Underskrifter, afleverede til Hs. Maj., der paa det Hjerteligste har takket for disse Bidnesbyrd om Folkets Kjærlighed og Hengivenhed for ham.

Preussens syge Konge har atter for 3 Maaneder, fra 23de d. M., overdraget Regjerings-Anliggendernes Bestyrelse til Prindsen af Preussen.

England. Lord J. Russell androg i Underhusets Møde aj 12te d. M., om at opgive den af Regjeringen foresaaede østindiske Bill og i dens Sted at foren. Række af særskilte Bestemmelser, paa hvilke da senere en ny Bill kunde grundlægges. Disraeli erklærede sig enig i dette Forslag, hvilket dog bekæmpedes af Palmerston og flere Andre.

Afien. Fra Ostindien meldes, at det af Dyrøerne besatte Lucknow blev fuldstændig indtagen af Engländerne den 19de Marts. Den 8de s. M. vare nemlig Forberedelserne til Angrebet paa begge Sider af Floden Guntih fuldendte. To Dage efter tog General Campbell Banhuset og besatte en fremstødt Stilling foran samme. General Dutram trængte, trods Fiendens haardnakkede Modstand frem langs Flodens venstre Strandbred. Den 11te stormedes Begums (Dronningens) Palads. General Dutram gik over Guntih og besatte de foran Paladset liggende Bygninger. Den 14de stormedes Jmanbarra, og Tropperne, der fulgte den flygtende Fiende i Hælene, trængte med ham ind i Kaisarbagh, hvoraf Campbell kom i Besiddelse efter en tre Timers Kamp. Dagen efter, da Fienden havde begyndt at flygte ud af Staden, blev han forfulgt af en Brigade Kavalleri og ridende Artilleri. Dgsaa Sir Grant rykkede frem med 1000 Heste til Sihatpur paa den lige Vej til Rohilland for at fange de Flygtninger, som af Campbell trængtes mod hin Retning. Den 15de Marts havde Fienden besat nogle Dele af Lucknow; men hele Staden var, som oven anført, fuldstændig erobret den 19de.

— Ved Indtagelsen af Lucknow mistede Dyrøerne 2000 Mand Døde og 117 Kanoner. 50000 Mand indkom. Engländerne tabte ved Stormen blot 100 Mand. Rana Sahib, samt Hovedmændene for Dyrøerne flygtede til Dschehanpur.

— Ved Strædet Bab el Mandeb staar det røde Hav i Forbindelse med det indiske Hav. Ved Udløbet af dette Stræde ligger ved Arabiens sydvestligste Spids en lille, omtrent $\frac{3}{4}$ norsk Mil lang Ø, som kaldes Perim. Omtrent 17 norske Mile i Øst for denne Ø ligger Staden Aden, der siden Aare 1840 udsører det østindiske Kompani, hvil-

ken By nu har over 30000 Indvaanere og er en vigtig Dampskibsstation for Kompaniet. Ovennævnte Ø har England nylig taget i Besiddelse, formodentlig paa Grund af at Franskmændene i længere Tid; men modarbejdet af England, har staaet i Underhandling med Paschaerne af Ægypten og Tyrkiets Sultan om at anlægge en Kanal igjennem Landtungen ved Suez. Over Engländernes Besiddelsestagelse af Perim ere de bleve haardt angrebne af den franske og russiske Presse, hvorimod den engelske Presse har angrebet Franskmændene i Anledning af den paatænkte Suezkanal. Nu skal endog den russiske Gesandt i Paris have haft alvorlige Underhandlinger med den franske Udenrigsminister angaaende Englands Besiddelsestagelse af Den Perim.

— I Kalkutta havde en falsk Opstands-Alarm fundet Sted.

Nord-Amerika. Ifølge Efter. fra Ny-York af 25de Marts har de forenede Staters Senat vedtaget Billen om Kansas Optagelse i Unionen med „Recompton“-Forsætning, med et Tillæg, efter hvilket ingen Bestemtelse i Billen skal have den Virkning at indskrænke Kansas Befolknings Ret til efter Behag at forandre Regjeringsformen i Kraft af deres Forsætning.

Gaardsregnskab

for den norske Bonde med
Bink for begyndende Landmænd af Schröder.
Paa denne Bog indbydes til Subscription.
Pris 30 Skilling. Subscribersamlere erholde paa 10 Exemplarer det 11te frit. Se forresten Ugeskriftets No. 13.

Christiania Kornpriser.

Judenlandsk
Hvede, $3\frac{1}{2}$ à $5\frac{1}{2}$ Spb. intet solgt.
Rug, 16 $\frac{1}{2}$ à 16 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$.
Byg, 13 $\frac{1}{2}$ à 15 $\frac{1}{2}$.

Udenlandsk
Rug østersøisk 18 $\frac{1}{2}$ à 19 $\frac{1}{2}$.
Rug dansk 17 $\frac{1}{2}$ 18 $\frac{1}{2}$.
Byg 2radigt 15 $\frac{1}{2}$ à 16 $\frac{1}{2}$.
Erter 4 à $5\frac{1}{2}$ Spb.
Hvede $4\frac{1}{2}$ à $5\frac{1}{2}$ Spb.

Christiania Fiskepriser.

Stlb, Klobmd. $5\frac{1}{2}$ Spb. pr. Ib.
Stlb, stor Mld. 5 Spb. pr. Ib.
Stlb, smaa do. 4 Spb. 2 $\frac{1}{2}$ à 4 Spb. 3 $\frac{1}{2}$ pr. Ib.
Stlb, stor Christ. 4 Spb. pr. Ib.
Stlb, smaa do. 17 $\frac{1}{2}$.
Storfet 6 $\frac{1}{2}$ 12 à 6 $\frac{1}{2}$. 18 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.
Middelfet 1 Spb. pr. Bog.
Smaafet 4 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.
Rødsfær 7 $\frac{1}{2}$.

Udgiverens Adresse:

J. Schröder. Boll i Bærum.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabritius.